

Definitioner, kommentarer och källor – KBF 2009

Bakgrundsfakta

Folkmängd 31 december 2008

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Befolkningsregistret (RTB) är en kopia av skattemyndigheternas personregister som förnyas successivt med förändringsrapporter om födelser, dödsfall, flyttningar, giftermål, skilsmässor och medborgarskapsbyten.

Invånare efter födelseland 2008

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Från och med KBF 2005 används samma indelning som i Statens folkhälsoinstituts Nationella Folkhälsoenkät. Tidigare år har justerats i Databasen. Indelningen i faktabladet fram till och med 2004 har dock inte ändrats.

Familjer med barn under 18 år 2007

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Både gifta/sammanboende och ensamstående föräldrar räknas. Barnen skall vara högst 17 år. I summan ingår de ca 3 000 barn i landet som är felaktigt klassificerade som ensamstående. Det betyder att summan är något för hög. Andelarna påverkas dock inte nämnvärt.

Medellivslängd 2004–2008

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Talen är ett genomsnitt för 5-årsperioden och avser återstående medellivslängd vid födelsen.

Flyttningar efter ålder 2008

Källa: SCB, Befolkningsstatistik

Endast flyttningar över kommun- respektive länsgräns räknas.

Medlem i Forum Folkhälsa 2008

Källa: Forum Folkhälsas medlemsregister

http://www.fhi.se/templates/Page___667.aspx Syftet med Forum folkhälsa är att möjliggöra erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning inom folkhälsoområdet för kommuner och landsting/regioner samt övriga ideella organisationer på nationell nivå som arbetar aktivt med folkhälsofrågor. Medlemskap utgår från organisationer och inte enskilda individer och är kostnadsfritt. Beslut om medlemskap i Forum folkhälsa ska tas antingen på politisk nivå eller av verkställande styrelse. Ansvariga för Forum folkhälsa är Sveriges kommuner och landsting samt Statens folkhälsoinstitut.

Skattesats m.m. 2009

Källa: SCB, Offentlig ekonomi

Med ”skattesats” (utdebitering) avses den procentuella andel av den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Den totala kommunala skattesatsen består av skattesats till kommun och till landsting. I ”Inkomstutjämning” ingår utfall för inkomstutjämning, kostnadsutjämning, generella statsbidrag, införanderegler och nivåjustering under bidragsåret.

Målområde 1: Delaktighet och inflytande i samhället

Röstande i de olika valen 2006

Källa: SCB, Allmänna valen

Andel röstande av de röstberättigade. Därmed avses personer som är inskrivna i röstlängden. När det gäller statistik över valdeltagande redovisas Heby enligt den regionala indelning som gäller från 1 januari 2007.

JämIndex 2006

Källa: SCB

http://www.h.scb.se/scb/bor/scbboju/jam_htm/index.asp

Jämställdhetsindex är en sammanvägning av 12 variabler. För varje variabel rangordnas kommunerna efter hur stor skillnad det är mellan kvinnor och män. Minsta skillnad får rang 1 (bäst) och största får rang 290. För 3 av variablerna mäts även hur höga värden variablerna har. Indexet är ett medelvärde av de 15 rangerna.

Variabler som ingår (oftast mäts andelar): eftergymnasial utbildning, förvärvsarbete, arbetssökande, medelinkomst, spridning på näringsgrenar, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, ohälsotal, unga vuxna, kommunfullmäktige, kommunstyrelse och egna företagare. Uppdatering av Jämindex sker inte varje år.

JämIndex 2006 publicerades i dec 2006. Statistiken avser 2004 och 2005.

Målområde 2: Ekonomiska och sociala förutsättningar

Befolkningen efter utbildningsnivå 2008

Källa: SCB, Utbildningsregistret

Registret innehåller uppgifter om avslutade utbildningar i det reguljära utbildningssystemet. Nivåklassificeringen är gjord enligt Svensk utbildningsnomenklatur, SUN.

Förvärvsarbete 2007

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Sysselsättningen bestäms från de kontrolluppgifter som arbetsgivarna varje år lämnar till skattemyndigheterna men också genom information om företagarinkomster från taxeringsregistret. Förvärvsarbete är alla personer som hade avlönat arbete minst en timme per vecka under november månad det aktuella året. Tillfälligt frånvarande ingår också om de haft en kontrolluppgift med lön under året. Statistiken avser nattbefolkning, dvs. alla förvärvsarbete personer som bor i kommunen oavsett i vilken kommun man arbetar.

Arbetssökande årsmedelvärde 2008

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS

Statistiken över arbetssökande framställs från ett register som förs av AMS. Uppgifterna hämtas kontinuerligt från de registerkort som arbetsförmedlingarna upprättar för varje arbetssökande. I "arbetsmarknadsåtgärder" ingår bl.a. följande åtgärder:

Arbetsmarknadsutbildning, Arbetspraktik, Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling, Förstärkt anställningsstöd, Start av näringsverksamhet, Arbetstlivsinriktad rehabilitering, Datortek, Ungdomsgaranti, Kommunalt ungdomsprogram, Allmänt anställningsstöd. "Öppet arbetslösa" är de som registreras i kategorierna 11 Arbetslösa, platsförmedlingsservice; 12 Arbetslösa, vägledningsservice samt 13 Arbetslösa, erbjuden samt väntar på beslutad åtgärd.

Arbets sökande oktober 2008

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS

Statistiken över arbets sökande framställs från ett register som förs av AMS. Uppgifterna hämtas kontinuerligt från de registerkort som arbetsförmedlingarna upprättar för varje arbets sökande. I "arbetsmarknadsåtgärder" ingår bl.a. följande åtgärder:

Arbetsmarknadsutbildning, Arbetspraktik, Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling, Förstärkt anställningsstöd, Start av näringsverksamhet, Arbetslivsinriktad rehabilitering, Datortek, Ungdomsgaranti, Kommunalt ungdomsprogram, Allmänt anställningsstöd. "Öppet arbetslösa" är de som registreras i kategorierna 11 Arbetslösa, platsförmedlingsservice; 12 Arbetslösa, vägledningsservice samt 13 Arbetslösa, erbjuden samt väntar på beslutad åtgärd.

Hög-/låginkomsttagare 2007

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret, (IoT)

Höginkomstgränsen definieras som den sammanräknade inkomst över vilken 20 procent av alla inkomsttagare i riket ligger. Låginkomstgränsen är den sammanräknade inkomst under vilken 20 procent av alla inkomsttagare i riket ligger. Inkomstgränserna varierar mellan olika år. De angivna gränserna gäller åldersgruppen 20–64 år och nollinkomsttagarna ingår i beräkningen.

Höginkomstgränsen var 307 881 kronor år 2004. Låginkomstgränsen var 112 196 kronor år 2004.

Familjer med låga inkomster 2007

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret (IoT)

Andel (%) familjer med en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) under 60 procent av medianinkomsten. Familjetyper: ensamstående utan respektive med hemmavarande barn under 18 år, övriga familjer med hemmavarande barn, pensionärsfamiljer med minst en person över 64 år samt familjer där minst en person har sjuk- eller aktivitetsersättning (före år 2003 förtidspension eller sjukbidrag).

Sammanräknad förvärvsinkomst, medianinkomst (tkr) för boende i Sverige (16+ år) hela året:

2007	206,4
2006	199,0
2005	193,2
2004	189,4
2003	185,1
2002	179,4
2001	172,4

Anmälda brott 2008

Källa: Brottsförebyggande rådet, BRÅ

Totalt antal anmälda brott samt våldsbrott per 100 000 invånare (medelfolkmängden). Brott under resor och brott utomlands har ej kunnat registreras och ingår därför ej på kommunnivå. Dessa uppgifter finns dock på läns- och riksnivå. Våldsbrott innefattar Brott mot person (3-7 kapitlet Brottsbalken), Rån, grovt rån (8 kapitlet, 5-6 §) och Våld mot tjänsteman (17 kapitlet, 1 och 5 §).

BRÅ's databaser uppdateras ständigt vilket gör att det kan skilja något om man jämför BRÅ's brottstatistik och Kommunala basfakta bakåt i tiden.

Från och med 2008 har beräkningsmodellen ändrats för befolkning, från årsmedelvärde till årsskiftesvärde.

Målområde 3: Barns och ungas uppväxtvillkor

Anställda årsarbetare i förskolan hösten 2005

Källa: Skolverket

Antal anställda som arbetar med barn (exkl. städ- och kökspersonal samt personal som medverkar i arbetet genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder) har omräknats till årsarbetare med hjälp av tjänstgöringsgraden. Arbetsledares schemalagda arbetstid i barngrupp ingår. Med ”högskoleutbildning” avses förskolläro- eller lärutbildning, fritidspedagogutbildning, eller lärutbildning.

Låg födelsevikt 2005–2007

Källa: Socialstyrelsen, Medicinska födelseregistret

Antal födda med en födelsevikt mindre än 2500 gram per 1000 födda. (3-årsmedelvärden).

Risken att barn ska födas med låg födelsevikt är högre i socialt utsatta områden.

Nämnamnen har ändrats från och med 2005-2007 års uppgifter och kommer från Socialstyrelsen (MFR) vilket innebär att tvillingar och dödfödda barn inte tas med i beräkningen.

Behöriga till gymnasieskolan våren 2008

Källa: Skolverket

För att en elev ska vara behörig till gymnasieskolan krävs minst betyget godkänd i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Andelen beräknas av de elever i årskurs 9 som fått eller skulle ha fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet (elever som lämnat årskurs 9 utan slutbetyg ingår således). Betygen mäts före provning.

Barnfattigdomsindex 2007

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret (IoT)

Andel barn 0-17 år med svensk eller utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll.

Med ”ekonomiskt utsatta” menas hushåll med låg inkomst eller socialbidrag. Med ”låg inkomst” menas lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm, som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknings) och en norm för boendeutgifter. Om inkomsterna understiger normen för dessa utgifter definieras detta som låg inkomst. Med socialbidrag menas att sådant erhållits minst en gång under året. Med utländsk bakgrund menas minst en utlandsfödd förälder.

Målområde 4: Hälsa i arbetslivet

Anmälda arbetsskador 2006

Källa: Arbetsmiljöverket, ISA-registret samt SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Arbetsskador inkluderar både arbetsolycksfall och arbetssjukdomar och är miljöbetingade hälsoproblem. Statistiken avser antal anmälda arbetsskador per 1000 av alla förvärvsarbetande.

Statistik som framställs utifrån ISA används som ett hjälpmedel för att förebygga arbetsskador, och att identifiera riskgrupper och arbetsmiljöproblem. Registret bygger på arbetsskador som anmäls till försäkringskassan enligt Lag (1976:380) om arbetsskadeförsäkring (LAF) och Förordning (1977:284) om arbetsskadeförsäkring. Celler där det sammanlagda antalet anställda understiger 200 redovisas ej. På grund av ändringar i registersystemet från och med 2002 är arbetsskador ej jämförbara med tidigare år.

Ohälsotal 2008

Källa: Försäkringskassan

Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning (före år 2003 förtidspension och sjukbidrag) från socialförsäkringen per försäkrad. Alla dagar är omräknade till heldagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag. Ohälsotalet innehåller INTE dagar med sjuklön från arbetsgivare. Observera att tidigare uppgifter i Kommunala Basfakta (år 2000) ej är jämförbara med 2002 och framåt på grund av ändrat beräkningssätt.

Målområde 5: Miljöer och produkter

Skador och förgiftningar 2001–2005

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Antal döda från födelsen och framåt per 100 000 invånare (medelfolkmängden). 5-årsmedelvärden. (diagnoser V01-Y89 enligt ICD-10).

Siffrorna är åldersstandardiserade och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Själv mord 2001-2005

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Gäller säkra suicider X60–X84 enl. ICD-10. Siffrorna avser antal döda per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna är åldersstandardiserade och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Miljö och skadeförebyggande arbete 2007

Källa: Statens folkhälsoinstitut, FHI

- Säker och trygg kommun 2007

http://www.fhi.se/templates/Page____434.aspx För att bli utnämnd till En säker och trygg kommun krävs att tolv kriterier uppfylls. Dessa är internationella och tagna av WHO. I stort innebär det att kommunen arbetar tvärsektorielt och strukturerat med att förebygga skador hos alla riskgrupper inom alla skadeområden. Arbetet ska vara långsiktigt och ej utgöras av ett projekt. I de kommuner där man har utvecklat ett medvetet skadeförebyggande arbete enligt den här modellen får man ofta effekter i form av sjunkande antal skador i befolkningen.

Uppdatering har ej skett sedan 2007.

- Allergianpassad kommun 2007

http://www.fhi.se/templates/Page____740.aspx Allergianpassad kommun har som utgångspunkt att en allergianpassad miljö är bra för kommunens alla invånare. För att bli utnämnd till Allergianpassad kommun, skall kommunen uppfylla tre kriterier. De är följande: ett politiskt beslut att arbeta allergiförebyggande, en allergikommitté med bred representation och en handlingsplan för arbetet. Visionen är att alla landets kommuner blir Allergianpassade kommuner.

Uppdatering har ej skett sedan 2007.

Målområde 6: Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård

Ungdomsmottagningar 2008

Källa: Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar

<http://fsum.org>. För att kallas ungdomsmottagning (UM) anser FSUM att personalen ska bestå av minst barnmorska, läkare och kurator eller psykolog. Personalen ska också ha arbetstid särskilt avsatt för ungdomsmottagningen, vara delaktiga i verksamhetens utveckling och inte enbart vara personal som konsulteras vid behov. Flertalet, men inte alla av FSUMs medlemmar, uppfyller dessa kriterier. Förutom antal UM i kommunen anges också antalet ungdomar i åldersgruppen 13–23 år.

Hälsöfrämjande sjukhus i länet 2006

Källa: Svenska nätverket av Hälsöfrämjande sjukhus

<http://www.natverket-hfs.se> Världshälsoorganisationen – WHO – etablerade nätverket Health Promoting Hospitals 1991. Det är ett världsomspännande nätverk med över 625 sjukhus i 25 länder, främst i Europa men även i Canada och Australien. WHO anser att framtidens sjukhus måste bli mer hälso- och helhetsorienterade och vara en hälsoresurs för sin lokalbefolkning. Kriterier för medlemskap är att utveckla sin organisation mot en hälsöfrämjande hälso- och sjukvård. Det som utmärker det Hälsöfrämjande sjukhuset är ett bredare samhällsligt perspektiv på sjukhusets roll samt att sjukvårdens målsättning, en bredare hälsa, lyfts fram tydligare. Det svenska nätverket för Hälsöfrämjande Sjukhus etablerades 1996 och har idag 28 medlemmar.

Målområde 7: Skydd mot smittspridning

Barnvaccinationer 1 jan 2008 bland barn födda år 2005

Källa: Smittskyddsinstitutet

Siffrorna för stelkramp och kikhosta avser andel (%) barn födda 2005 som fått tre injektioner innan januari 2008. Siffrorna för MPR (mässling, påssjuka och röda hund) avser andel (%) barn födda 2005 som fått en injektion med kombinerat vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund före januari 2008. Uppgifter om fler vaccinationstyper finns i databasen.

Målområde 8: Sexualitet och reproduktiv hälsa

Aborter efter ålder 2004–2008

Källa: Socialstyrelsen/EpC

Antal per 1 000 kvinnor. 5- årsmedelvärden.

Från och med 2003-2007 redovisas även yngre än 15 år tillsammans med gruppen 15-19 år. Siffrorna för Gotlands län visar på några fler aborter jämfört med när man går på kommunkoden. Det beror på att för några aborter saknas fullständiga uppgifter alternativt att man har skrivit fel siffror efter 09 för Gotlands kommun. Dessa aborter har då fångats upp av länsformatet som endast behöver två siffror (09), men inte av kommunformatet som behöver fyra korrekta siffror (0980). Eftersom det är samma population som avses Gotlands kommun= Gotlands län, så skulle siffrorna för "Gotlands län" vara de mest korrekta.

Målområde 10: Matvanor och livsmedel

Amningsfrekvens bland barn födda 2007

Källa: Socialstyrelsen/EpC samt Barnavårdsenheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö
Andel (%) ammade vid 6 månaders ålder (enbart eller delvis) av barn födda 2004. Bygger på frågeschema vid barnavårdscentralerna. En ändring av definitionen av "enbart ammade" har skett (i enlighet med WHO:s definition) för barn födda fr.o.m. 2004, varför en strikt jämförelse med tidigare år ej är möjlig. Uppgifter från fler tidpunkter finns i databasen. Från och med 2006 presenteras inga uppgifter på stadsdelsnivå på grund för stora osäkerheter i materialet.

Dödlighet i hjärt/kärlsjukdom 2001-2005

Källa: Socialstyrelsen/Dödsorsaksregistret

Det finns ett starkt samband mellan höga kolesterolvärden och risken att drabbas av hjärtkärlsjukdom. Det är också välkänt att det går att sänka höga kolesterolvärden genom hälsosam mat och livsstil. Siffrorna avser antal döda per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre (ICD-10= I20-I25). Statistiken redovisas som 5-årsmedelvärden. Siffrorna är åldersstandardiserade och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Målområde 11: Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

Rökande blivande mödrar 2003-2007

Källa: Socialstyrelsen; Medicinska födelseregistret.

Andel (%) av gravida vid inskrivning till mödravårdscentral under perioden. Uppgifterna avser endast graviditeter som lett till förlossning (ej missfall före vecka 28 samt aborter). Statistiken redovisas som 5-årsmedelvärden.

Rökande spädbarnsföräldrar till barn födda 2006

Källa: Socialstyrelsen/EpC samt Barnavårdsenheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö
Procent rökande mödrar, rökande fäder samt procent där åtminstone en person i hemmiljön röker när barnet är 1-4 veckor gammalt. Med rökare menas en person som minst en gång per dag drar i sig tobaksrök (gäller även utomhus). Bygger på frågeschema hos barnavårdscentralerna. Uppgifter från fler tidpunkter finns i databasen.
Rökvanor registreras hos mor och far även om föräldern inte bor med barnet vilket leder till att andelen rökande pappor kan vara högre än andelen rökande i hushållet.
Från och med 2006 presenteras inga uppgifter på stadsdelsnivå på grund för stora osäkerheter i materialet.

Uppgifterna sträcker sig från barnets födelsedatum, dvs 0-4 veckor men barnet är normalt inte hemma de första dagarna vilket gör att rubriken är satt till 1-4 veckor.

Dödlighet i lungcancer 2001-2005

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Rökningen är särskilt förknippad med lungcancer, hjärt- och kärlsjukdomar samt KOL. För lungcancer gäller att ca 85 procent är orsakad av rökning. Lungcancerdiagnos (C34 enl. ICD-10). Antal döda beräknas per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre. 5-årsmedelvärden. Siffrorna är åldersstandardiserade och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Dödlighet i KOL 2001-2005 (Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom).

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

KOL är ett sjukdomstillstånd som försvårar luftflödet till lungorna och så småningom förstör de små lungblåsorna. Man får svårt med andningen och orkar väldigt lite. I ett långt framskridet stadium av sjukdomen är dödligheten stor. I de flesta fall har KOL orsakats av långvarig rökning. KOL-diagnos (J44 enl. ICD-10). Antal döda beräknas per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre. 5-årsmedelvärden.

Observera att genom åldersstandardiseringen påverkas inte statistiken av åldersstrukturen i stadsdelen, vilket möjliggör jämförelser med kommuner, län samt riket. Icke ålderstandardiserade tal finns i databasen.

Serveringstillstånd 2008

Källa: Statens folkhälsoinstitut, FHI/tillsyn

Kommunen som prövar serveringstillstånd har skyldighet att rapportera sina beslut till FHI. Uppgifterna bygger på denna rapportering och avser situationen 31 december. Uppgifterna avser de restauranger som har rätt att servera alkoholdrycker till allmänheten.

Serveringstillstånd med rätt att enbart servera i slutna sällskap är ej inkluderade. Statistiken avser antal serveringstillstånd per 10 000 invånare 15 år och äldre.

Systembolagets försäljning 2008

Källa: Statens folkhälsoinstitut, FHI/tillsyn

Försäljning – detaljhandel avser Systembolaget AB´s försäljning i butiker under året.

Försäljningsvolymerna för spritdrycker, vin och starköl är omräknade till liter 100 % alkohol och mängden 100 % alkohol är därefter beräknad per kommuninvånare 15 år och äldre. I databasen ingår även alkoholförsäljning från restauranger.

Alkoholrelaterad dödlighet 2001-2005

Källa: Socialstyrelsen, Dödsorsaksregistret

Sjukdomar och dödsfall med alkoholdiagnos som underliggande eller bidragande dödsorsak registreras enligt ICD-klassifikationssystemet ICD-10 (Injuries and Causes of Death) och omfattar diagnoser som alkoholpsykos, alkoholberoende, alkoholbetingad levercirrhos, alkoholförgiftning och olycksfall. Diagnoser (ICD-10): E244, F10, G312, G621, G721, I426, K292, K700-709, K860, O354, P043, Q860, T510519, Y901-909, Y911-919, Z502, Z714. Antal döda beräknas per 100 000 invånare (medelfolkmängden) 15 år och äldre. 5-årsmedelvärden.

Siffrorna är åldersstandardiserade och påverkas därför inte av åldersstrukturen i länet, kommunen eller stadsdelen.

Regional indelning

Statistikuppgifterna i Faktabladet hänför sig till olika tidpunkter, men den kommunala indelning som statistiken redovisas efter avser 1 januari, 2007 om inget annat anges.